

4. Конституція України. – Х., 2011.
5. *Потехіна В.О.* Інтелектуальна власність: Навч. посіб. – К., 2008.
6. Правове регулювання інтелектуальної власності в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/0/4487>.
7. Проблеми в сфері охорони інтелектуальної власності в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dt.ua/SOCIETY/ohorona_intelektualnoyi_vlasnosti_v_ukrayini_problemi_y_rozvyazannya-26265.html.
8. Світові тенденції охорони інтелектуальної власності й Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dt.ua/SOCIETY/ohorona_intelektualnoyi_vlasnosti_v_ukrayini_problemi_y_rozvyazannya-26265.html.
9. *Солонина Є.* Проблеми інтелектуальної власності – камінь спотикання для економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/2017644.html>.
10. Поняття права інтелектуальної власності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://apelyacia.org.ua/content/stattya-418-ponyattya-prava-intelektualnoyi-vlasnosti>.
11. Цивільний кодекс України. – Х., 2011.

Надійшла до редакції 28.02.2012

О.М. Шелухін

здобувач

(Донецький юридичний інститут МВС України)

УДК 346

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ ПОСЛУГ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ (на прикладі недержавних підприємств)

Статтю присвячено аналізу правового регулювання діяльності з надання послуг недержавними підприємствами у сфері забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання. Розглянуто чинне та перспективне законодавство про діяльність недержавних охоронних підприємств, зроблено висновок про необхідність ухвалення закону України «Про приватну детективну діяльність».

Ключові слова: *правове регулювання, економічна безпека, суб'єкт господарювання, приватні підприємства, охорона, модельне законодавство, служба безпеки, загрози економічної безпеки, детективні послуги.*

Статья посвящена анализу правового регулирования деятельности по предоставлению услуг негосударственными предприятиями в сфере обеспечения экономической безопасности субъектов хозяйствования. Рассматривается действующее и перспективное законодательство о деятельности негосударственных охранных предприятий, делается вывод о необходимости принятия закона Украины «О частной детективной деятельности».

Ключевые слова: *правовое регулирование, экономическая безопасность, субъект хозяйствования, частные предприятия, охрана, модельное законодательство, служба безопасности,*

угрозы экономической безопасности, детективные услуги.

This article analyzes the legal regulation of the services by non-state enterprises in the field of economic security of business entities. We consider the current and future legislation on the activities of private security companies, concluded that the need for the Law of Ukraine «About private detective work».

Keywords: *legal regulation, economic security, business entity, private enterprise, security, model legislation, security, threats to economic security, detective services.*

Постановка проблеми. В умовах формування спільного економічного простору перед суб'єктами господарювання особливо гостро постає питання щодо забезпечення їх економічної безпеки. Саме наявність ефективної системи забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання є одним з важливих умов їх сталого розвитку в ході ринкових перетворень в Україні, формування високих кінцевих результатів виробничо-господарської діяльності. Зміна економіки під впливом ринкових механізмів виділила систему економічної безпеки суб'єктів господарювання в особливий об'єкт управління. В силу короткої ринкової історії питання забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання в українській економіці починають переходити в ранг найбільш значущих. Разом з тим в Україні відсутня державна стратегія економічної безпеки громадянина, суб'єкта господарювання і держави, а багато законодавців і керівників українських підприємств недооцінюють ступінь важливості правового забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання, не мають чітких понять про те, що має стати об'єктом захисту від конкурентів, недружніх елементів і злочинних співтовариств.

Великі приватні корпорації Західної Європи витрачають на утримання служб безпеки до 25 % річного прибутку, компанії США – до 30 %. Щорічне збільшення витрат на ведення корпоративної розвідки (без урахування вартості контррозвідки та охоронної діяльності) залежно від галузі становить 300–600 тис. доларів [1].

Економічна безпека суб'єкта господарювання – це стан його захищеності від негативного впливу зовнішніх і внутрішніх загроз, дестабілізуючих факторів, при яких досягається стійка реалізація головних комерційних інтересів і цілей статутної діяльності.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Економічна безпека є синтетичною, тісно пов'язаною з практичною діяльністю категорією економічної науки, політології, психології та права. Це універсальна категорія, дія якої виявляється на всіх рівнях, починаючи з держави і закінчуючи окремим суб'єктом господарювання. Тому й наукові дослідження в галузі забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання переважно поводитись представниками еко-

номічних і правових наук. Найбільший інтерес становлять роботи таких вітчизняних дослідників, як О. Бандурка, В. Курило, Г. Мошак, В. Нор, П. Пригунов, О. Пунда, А. Сачаво, О. Судаков; російських – М. Афанасьєв, В. Герасименко, О. Городецький, В. Зайцев, О. Іларіонов, О. Крисін, І. Купрещенко, Є. Олейников, О. Омаров, Г. Полтавченко, М. Портер, В. Сенчагов, В. Смирнов, О. Шаваєв, В. Ярочкин та ін. Їх дослідження присвячені проблемам правового регулювання надання послуг суб'єктам господарювання з охорони та безпеки, самозабезпечення суб'єктами господарювання своїй економічній безпеці, інституту юридичної відповідальності суб'єктів господарювання діяльності з надання послуг з охорони та безпеки.

Виклад основного матеріалу. Однією з основ стійкого і стабільного функціонування суб'єктів господарювання є отримання якісних послуг з охорони та забезпечення їх економічної безпеки. На ринку України ці послуги надаються в основному недержавними компаніями різної господарської спрямованості: охоронними, консалтинговими, кадровими, інформаційними, аналітичними тощо. Крім цього, суб'єкти господарювання самостійно вживають заходів із забезпечення економічної безпеки шляхом створення у своїй структурі охоронних підрозділів і підрозділів внутрішньої безпеки. Разом з тим діяльність з надання охоронних та інших послуг, спрямованих на забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання, та така ж діяльність, що здійснюється самими суб'єктами, залишається нерегульованою в законодавчому відношенні. Відсутність окремого законодавчого акта, регулюючого діяльність із забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання, негативно впливає на розвиток відповідного виду діяльності, створення нових підприємств і робочих місць, «прозорість» ведення бізнесу. Саме тому назріла необхідність розробки та прийняття спеціального Закону, який би регулював послуги та відносини з забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання.

Перспективним напрямком формування правового забезпечення діяльності недержавних служб щодо забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання є використання в законотворчій діяльності модельного законодавства. Модельні закони мають рекомендаційний характер, приймаються міжнародними організаціями з метою уніфікації законодавства різних держав і виступають як орієнтир для узгодженої законодавчої діяльності. Модельне законодавство, формуючи зразки майбутніх законодавчих рішень, отримує офіційну юридичну силу в межах держави лише після прийняття законів національними парламентами. У модельному законі визначаються цілі та загальні принципи майбутнього регулювання, тобто концепції, або формулювання головних, принципових його норм, нормативних дефініцій, або рекомендація різних варіантів рішення, або створення ці-

лісного і закінченого акта, який парламент може прийняти за основу або затвердити без внесення змін і доповнень.

На двадцять першому пленарному засіданні міжпарламентської асамблеї СНД у червні 2003 р. було прийнято модельний закон про недержавну (приватну) охоронну діяльність і недержавну (приватну) розшукову діяльність [2].

Цей модельний закон регулює суспільні відносини, що виникають у зв'язку зі здійсненням недержавної (приватної) охоронної діяльності і недержавної (приватної) розшукової діяльності, визначає правову основу, принципи і завдання зазначених видів діяльності, порядок взаємодії суб'єктів охоронної і розшукової діяльності з державними органами у сфері охорони правопорядку та боротьби зі злочинністю, а також діяльність служб безпеки юридичних осіб в інтересах забезпечення власної безпеки. Закон складається з чотирьох основних розділів: загальні положення, охоронна діяльність, розшукова діяльність, діяльність служб безпеки.

На наш погляд, у ст. 3 Модельного закону досить лаконічно і об'ємно сформульовані завдання охоронної і розшукової діяльності, до яких належать:

- забезпечення економічної безпеки підприємництва;
- надання охоронних і розшукних послуг юридичним і фізичним особам з метою захисту їх прав та законних інтересів;
- охорона об'єктів та фізичних осіб від протиправних посягань;
- забезпечення на охоронюваних об'єктах пропускового та внутрішньооб'єктового режимів;
- сприяння правоохоронним та іншим державним органам у забезпеченні правопорядку та боротьби зі злочинністю.

Вперше на законодавчому рівні (хоча і в рекомендаційному плані) дано визначення служби безпеки як структурного підрозділу, що створюється юридичною особою для забезпечення власної безпеки.

Визначено основні завдання цієї служби, а саме:

- захист економічної безпеки юридичної особи;
- забезпечення безпеки життя і здоров'я працівників юридичної особи від протиправних посягань;
- надання сприяння правоохоронним органам у боротьбі зі злочинністю, забезпечення громадської безпеки та правопорядку.

Достатньо актуальним вважаємо положення про те, що керівник служби безпеки призначається наказом керівника юридичної особи за погодженням із правоохоронними органами.

Правові відносини із забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання та надання послуг з цих питань (охоронна і детективна діяльність, функціонування підрозділів підприємств з безпеки) вже врегульовані спеціальним законодавством у більшості країн світу. У

Росії уже прийнято Закон «О частной детективной и охранной деятельности в РФ» от 11.03.92 г. [3]. Відповідно до цього Закону працівники служби безпеки, які здійснюють приватну детективну і охоронну діяльність, повинні отримати в законному порядку ліцензії. Наразі там функціонують близько 14 тис. охоронно-розшукових організацій з чисельністю ліцензованих співробітників понад 280 тис. осіб.

Взагалі приватна детективна діяльність – це вид підприємницької діяльності, пов'язаної з наданням на платній договірній основі відповідних послуг фізичним і юридичним особам із метою захисту прав, свобод і законних інтересів клієнтів. При цьому видами приватної детективної діяльності визнаються: збирання відомостей у цивільних і кримінальних справах на договірній основі з учасниками процесу; вивчення ринку, збирання інформації для ділових переговорів, виявлення некредитоспроможних або ненадійних ділових партнерів; встановлення обставин неправомірного використання в підприємницькій діяльності фірмових знаків і найменувань, недобросовісної конкуренції, а також розголошення відомостей, що складають комерційну таємницю; з'ясування біографічних та інших даних про особу окремих громадян (з їхньої письмової згоди) при укладенні ними трудових договорів та інших контрактів (крім відомостей про особисте життя, про політичні і релігійні переконання); пошук безвісти зниклих громадян; пошук втраченого громадянами або підприємствами, установами, організаціями майна.

Подібні закони є звичним явищем і в інших країнах. Наприклад, саме на підставі них у США приватною охоронною і детективною діяльністю займається 1,8 млн чоловік, що в 1,7 рази більше, ніж загальний склад поліції, а крім вирішення завдань по боротьбі зі злочинністю це приносить державі більш як 9 млрд. доларів щорічного прибутку

У США, Франції, Німеччині, Великобританії та інших країнах види приватної детективної діяльності істотно не відрізняються від вищенаведених, хоча існують певні особливості.

Наприклад, за законодавством більшості штатів США крім перелічених видами детективної діяльності визнаються: збирання інформації стосовно злочинів, правопорушень або інших дій, що створюють загрозу для країни або її окремого штату; забезпечення цілості речових доказів для використання їх у суді, надання в розпорядження органів попереднього слідства і дізнання. Японські приватні розшукові бюро добувають, накопичують і реалізують відомості про потенційних наречених і наречених, вивчають окремі сегменти ринків товарів і послуг не тільки в Японії, але й в інших країнах.

Розуміючи необхідність розробки системи економічної безпеки, суб'єкти права законодавчої ініціативи постійно розробляють і вносять до Верховної Ради України законопроекти щодо правового забезпечення різних аспектів економічної безпеки громадянина, підприємства

і держави. Проте ні на законодавчому, ні на виконавчому рівні стратегія забезпечення економічної безпеки в Україні розроблена не була.

У 1998 р. була спроба вироблення такої концепції. Навіть було видано розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 травня 1998 р. «Про склад робочої групи з розроблення проектів Стратегії забезпечення економічної безпеки України та Національної програми забезпечення економічної безпеки України на період до 2005 року» [4]. Проте окрім видання цього розпорядження більше зроблено нічого не було. Та й якщо подивитися це розпорядження уважніше, то можна побачити, що очолював цю групу чиновник у ранзі заступника міністра економіки, до складу її входили другорядні чиновники різних відомств, наприклад: начальник відділу Державної податкової адміністрації, завідувач відділу Національного інституту українсько-російських відносин, начальник відділу Мінпаливенерго и т.д.

У 2004 р. у Верховну Раду України було внесено до розгляду підготовлений народними депутатами України М.В. Оніщуком, В.В. Онопенком та Ю.А. Кармазіним проект Закону України «Про службу безпеки суб'єктів господарювання та інших юридичних осіб» [5]. У цьому проекті було визначено правові, організаційні та управлінські основи функціонування служб безпеки суб'єктів господарювання та інших юридичних осіб всіх форм власності, порядок їх взаємодії з іншими суб'єктами, які здійснюють діяльність по забезпеченню безпеки, а також права, обов'язки і гарантії працівників служб безпеки у зв'язку із здійсненням цієї діяльності. У Проекті досить детально було виписано мету та основні завдання служб безпеки суб'єктів господарювання, їх обов'язки та права.

Були запропоновані основні напрями діяльності служб безпеки суб'єктів господарювання, а саме:

- забезпечення безпеки фізичних осіб, які мають відношення до об'єкта;
- охоронна діяльність на об'єкті;
- детективна діяльність щодо отримання інформації в інтересах безпеки об'єкта;
- охоронно-технічна діяльність на об'єкті;
- інформаційна безпека об'єкта;
- інформаційно-аналітичне забезпечення безпеки об'єкта;
- фінансово-економічна безпека об'єкта;
- консультативна діяльність керівництва об'єкта з питань безпеки;
- наукова діяльність з підвищення ефективності здійснення заходів безпеки об'єкта.

Проект закону включав 6 розділів. У першому розділі було наведено визначення основних термінів, правові основи функціонування служб безпеки суб'єктів господарювання та інших юридичних осіб, ме-

та, основні принципи функціонування та основні завдання. У другому розділі були наведені обов'язки та права служб безпеки суб'єктів господарювання та інших юридичних осіб, сили і засоби, що ними залучаються, обмеження щодо залучення громадян до діяльності служб безпеки, правовий статус та порядок заняття посад працівниками служб безпеки, порядок підготовки кадрів. У третьому розділі було визначено порядок відшкодування шкоди та соціальної реабілітації осіб, постраждалих внаслідок дії служб безпеки. У четвертому розділі були наведені положення щодо правового та соціального захисту осіб, які беруть участь у забезпеченні безпеки. Розділ п'ятий вміщував положення щодо контролю та нагляду за законністю здійснення забезпечення національної безпеки. Розділ шостий містив прикінцеві положення.

Головною метою проекту закону було необхідність визначення окремим законодавчим актом діяльності структурних підрозділів суб'єктів господарювання та інших юридичних осіб щодо забезпечення їх власної безпеки і розмежування їх з суб'єктами господарювання, які забезпечують безпеку третіх осіб на договірних засадах на підставі відповідної ліцензії.

Прийняття Закону України «Про службу безпеки суб'єктів господарювання та інших юридичних осіб» сприяло б підвищенню рівня захищеності суб'єктів господарювання та інших юридичних осіб, подальшому розвитку підприємницької активності та створенню необхідних умов для інвестиційної діяльності. Але, на жаль, на початку 2005 р. даний проект був відхилений Верховною Радою України.

Тому коли ми говоримо про законодавче забезпечення економічної безпеки, ми маємо на увазі перш за все Закон України «Про основи національної безпеки України», прийнятий 19 червня 2003 р., та Закон України «Про охоронну діяльність», прийнятий 8 вересня цього року.

У Законі «Про основи національної безпеки України» під національною безпекою розуміється захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення, запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам у сферах науково-технічної та інноваційної політики, ринку фінансових послуг, захисту прав власності, фондових ринків і обігу цінних паперів, податково-бюджетної та митної політики, торгівлі та підприємницької діяльності, ринку банківських послуг, інвестиційної політики, ревізійної діяльності, монетарної та валютної політики, захисту інформації, ліцензування, промисловості та сільського господарства, транспорту та зв'язку, інформаційних технологій, енергетики та енергозбереження, функціонування природних монополій, використання надр, земельних та водних ресурсів, корисних копалин, та інших сферах державного управління при виникненні негативних тенденцій до створення потенційних

або реальних загроз національним інтересам [6].

Таким чином, національна безпека визначається як захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, від реальних та потенційних загроз у практично всіх сферах економічної діяльності. Саме безпека у економічній сфері є основою складовою національної безпеки. Таким чином, у Законі «Про основи національної безпеки України» визначено основні реальні та потенційні загрози економічній безпеці України на сучасному етапі, а саме:

- істотне скорочення внутрішнього валового продукту, зниження інвестиційної та інноваційної активності і науково-технічного та технологічного потенціалу, скорочення досліджень на стратегічно важливих напрямках інноваційного розвитку;

- ослаблення системи державного регулювання і контролю у сфері економіки;

- нестабільність у правовому регулюванні відносин у сфері економіки, в тому числі фінансової (фіскальної) політики держави; відсутність ефективної програми запобігання фінансовим кризам; зростання кредитних ризиків;

- критичний стан основних виробничих фондів у провідних галузях промисловості, агропромислового комплексу, системах життєзабезпечення; загострення проблеми підтримання в належному технічному стані ядерних об'єктів на території України;

- недостатні темпи відтворювальних процесів та подолання структурної деформації в економіці;

- критична залежність національної економіки від кон'юнктури зовнішніх ринків, низькі темпи розширення внутрішнього ринку;

- нераціональна структура експорту з переважно сировинним характером та низькою питомою вагою продукції з високою часткою доданої вартості;

- велика боргова залежність держави, критичні обсяги державних зовнішнього і внутрішнього боргів;

- небезпечне для економічної незалежності України зростання частки іноземного капіталу у стратегічних галузях економіки;

- неефективність антимонопольної політики та механізмів державного регулювання природних монополій, що ускладнює створення конкурентного середовища в економіці;

- неефективність використання паливно-енергетичних ресурсів, недостатні темпи диверсифікації джерел їх постачання та відсутність активної політики енергозбереження, що створює загрозу енергетичній безпеці держави;

- «тінізація» національної економіки;

- переважання в діяльності управлінських структур особистих, корпоративних, регіональних інтересів над загальнонаціональними.

Нарівні з основними напрямками державної політики з питань національної безпеки України у сферах зовнішньополітичній, державної безпеки, воєнній та безпеки державного кордону України, внутрішньополітичній, науково-технологічній сфері, екологічній сфері, соціальній, гуманітарній та інформаційній, Закон визначає окремо основні напрями з питань економічної безпеки. До таких напрямів віднесено:

- забезпечення умов для сталого економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності національної економіки;
- прискорення прогресивних структурних та інституціональних змін в економіці, поліпшення інвестиційного клімату, підвищення ефективності інвестиційних процесів; стимулювання випереджувального розвитку наукоємних високотехнологічних виробництв;
- вдосконалення антимонопольної політики; створення ефективного механізму державного регулювання природних монополій;
- подолання «тінізації» економіки через реформування податкової системи, оздоровлення фінансово-кредитної сфери та припинення відпливу капіталів за кордон, зменшення позабанківського обігу грошової маси;
- забезпечення збалансованого розвитку бюджетної сфери, внутрішньої і зовнішньої захищеності національної валюти, її стабільності, захисту інтересів вкладників, фінансового ринку;
- здійснення виваженої політики внутрішніх та зовнішніх запозичень;
- забезпечення енергетичної безпеки на основі сталого функціонування і розвитку паливно-енергетичного комплексу, в тому числі послідовного і активного проведення політики енергозбереження та диверсифікації джерел енергозабезпечення;
- забезпечення продовольчої безпеки;
- захист внутрішнього ринку від недоброякісного імпорту поставок продукції, яка може завдавати шкоди національним виробникам, здоров'ю людей та навколишньому природному середовищу;
- посилення участі України у міжнародному поділі праці, розвиток експортного потенціалу високотехнологічної продукції, поглиблення інтеграції у європейську і світову економічну систему та активізація участі в міжнародних економічних і фінансових організаціях.

Відповідно до Закону України «Про охоронну діяльність» суб'єкти охоронної діяльності можуть надавати на підставі договору такі види охоронних послуг:

- 1) охорона майна громадян;
- 2) охорона майна юридичних осіб;
- 3) охорона фізичних осіб [7].

У договорах про надання послуг з охорони майна та фізичних осіб відповідно до положень Цивільного кодексу України визначаються умови відшкодування суб'єктом охоронної діяльності шкоди, завданої через неналежне виконання ним своїх зобов'язань.

Замовник послуг з охорони майна зобов'язаний надати суб'єкту охоронної діяльності для ознайомлення оригінали документів або завірені в установленому порядку їх копії, що підтверджують його право володіння чи користування майном на законних підставах, охорона якого складає предмет договору, а також правомірність знаходження такого майна, транспортного засобу чи особи у визначеному місці охорони.

Не можна також не зазначити, що у Верховній Раді України зареєстровано і розглянуто в першому читанні Проект Закону України «Про приватну детективну (розшукову) діяльність» [8], відповідно до якого суб'єктами приватної детективної діяльності визнаються:

1) приватні детективи – громадяни України, які отримали в установленому законодавством порядку свідоцтво про право на заняття приватною детективною (розшуковою) діяльністю;

2) приватні детективні агентства (бюро, товариства, контори, фірми), об'єднання приватних детективних підприємств та їх філії, що отримали в установленому законодавством порядку дозвіл на реєстрацію та пройшли державну реєстрацію як юридичні особи.

Приватна детективна (розшукова) діяльність здійснюється задля пошуку, збирання та фіксації інформації, розшуку предметів, майна, людей та тварин, встановлення фактів та з'ясування різних обставин за замовленням клієнтів.

Для досягнення цієї мети суб'єкти приватної детективної (розшукової) діяльності надають приватні детективні послуги із застосуванням засобів та методів, що не заборонені чинним законодавством України.

Вищезазначеними суб'єктами приватної детективної (розшукової) діяльності можуть надаватися такі послуги:

1) збирання відомостей у цивільних справах на договірній основі з учасниками процесу;

2) вивчення ринку, пошук і збирання із відкритих джерел інформації з метою підготовки ділових переговорів, з'ясування фінансової, майнової та комерційної спроможності і благонадійності потенційних ділових партнерів (юридичних і фізичних осіб);

3) з'ясування обставин неправомірного використання в підприємницькій діяльності фірмових знаків та найменувань, недобросовісної конкуренції, а також розголошення відомостей, що становлять комерційну таємницю;

4) з'ясування біографічних та інших даних, що характеризують особу, стосовно окремих громадян (за їх письмовою згодою) при укладенні ними трудових та інших договорів, виявлення їхніх ділових зв'язків, у тому числі в регіонах і за кордоном;

5) пошук осіб, місцезнаходження яких невідоме, з'ясування причин і обставин зникнення, можливостей і умов їх повернення, розшук осіб, які втратили родинні та дружні зв'язки;

- 6) розшук зниклого (втраченого або викраденого) майна, тварин;
- 7) пошук, збирання та фіксація відомостей у кримінальних справах на договірній основі з учасниками процесу. Протягом доби з моменту укладення договору з клієнтом на збір таких відомостей приватний розшукувач зобов'язаний письмово повідомити про це особу, яка проводить дізнання, слідчого, прокурора або суд, у провадженні яких знаходиться кримінальна справа;
- 8) реалізація заходів щодо відтворення втраченої (зниклої) інформації з питань законних прав та інтересів замовників;
- 9) пошук і збір даних, які можуть бути приводом або підставою для звернення до правоохоронних органів або до суду;
- 10) виявлення фактів незаконного (несанкціонованого) збирання з метою використання відомостей, що становлять комерційну таємницю замовника, а також фактів незаконного (несанкціонованого) збирання стосовно фізичних осіб конфіденційної інформації;
- 11) пошук і виявлення фактів незаконного використання прав інтелектуальної власності, що належать замовнику;
- 12) пошук боржників та осіб, які ухиляються від виконання своїх договірних обов'язків; вирішення в порядку, встановленому законодавством України, питань щодо повернення боргів та виконання договірних обов'язків.

Суб'єкти приватної детективної (розшукової) діяльності можуть надавати й інші детективні послуги, якщо вони не суперечать вимогам чинного законодавства України.

Достатній дослідницький інтерес становить, наприклад, мабуть єдиний відомчий нормативно-правовий акт центрального рівня з питань економічної безпеки, який найбільш якісно та повно розкриває поняття правового регулювання економічної безпеки підприємства та суб'єкта господарювання – постанова Ради центральної спілки споживчих товариств України «Про Концепцію економічної безпеки споживчої кооперації України», яка була прийнята 12.11.2008 р. [9].

У цьому документі надано визначення таким поняттям, як концепція економічної безпеки споживчої кооперації України, система економічної безпеки, економічна безпека, зовнішні загрози, внутрішні загрози, ризики, стан захищеності. Окремий інтерес являють собою нормативні положення, пов'язані з цілями та завданнями служби безпеки Укоопспілки. Визначено принципи організації і функціонування системи економічної безпеки, до яких нормотворець відносить: комплексність, своєчасність, активність, законність, обґрунтованість, економічну доцільність, спеціалізацію, взаємодію, вдосконалення діяльності, централізацію управління. У Постанові досить детально описано об'єкти захисту та основні загрози економічній безпеці, механізми забезпечення економічної безпеки в цілому та забезпечення безпеки ресурсів зокрема, технічне забезпечення економічної безпеки.

Необхідно також вказати, що до різноманітних питань економіч-

ної безпеки необхідно відносити досить великий масив нормативно-правових актів різного рівня, що регулюють перш за все економічні і правові відносини в різних секторах економіки та галузях виробництва. Це нормативні акти Кабінету Міністрів України, Конституційного, Верховного та Вищих спеціалізованих судів України, різних міністерств та інших органів виконавчої влади тощо. Наприклад, постанова Кабінету Міністрів України від 12.10.2011 р. «Про утворення територіальних органів Державної служби гірничого нагляду та промислової безпеки»; лист Вищого господарського суду від 15.03.2011 р. «Про постанови Верховного Суду України, прийняті за результатами перегляду судових рішень господарських судів»; наказ Мін'юста України від 04.10.2011 р. «Про затвердження Порядку погодження Міністерством юстиції України планів санації та мирових угод»; наказ Мінрегіону України від 16.05.2011 р. «Про затвердження Порядку розроблення проектної документації на будівництво об'єктів»; наказ Міністерства транспорту України від 21.11.2000 р. «Про затвердження окремих розділів Правил перевезення вантажів»; наказ Держфінмоніторингу України та Мінекономіки України від 11.08.2010 р. «Про затвердження Порядку надання Державним комітетом фінансового моніторингу України Міністерству економіки України інформації для підвищення ефективності здійснення нагляду» тощо [10-14].

Висновки. Нова ідеологія економічної безпеки вимагає динамічної співпраці між правоохоронними органами та приватними структурами. При цьому в головному їхня діяльність є спільною – мінімізація загроз економічної безпеки суб'єктів господарювання. Державні правоохоронні органи повинні поступитися у певній «розумній» частині своїм монополізмом на користь приватним учасникам ринку з надання послуг у сфері економічної безпеки. Вони можуть отримати пряму вигоду у вигляді економії матеріальних засобів та вивільнення додаткового часу для боротьби зі злочинністю, обмежуючись лише функцією контролю за дотриманням імперативних ліцензійних вимог.

У Законі про приватну детективну діяльність, який рано чи пізно буде прийнято в Україні, повинні знайти відображення: види детективної діяльності та їх відмінність від адвокатської практики, охоронної й інших суміжних видів підприємницької діяльності; її конкретні форми, методи і засоби здійснення; особливості легітимації (реєстрації, ліцензування) приватної детективної діяльності, а також її припинення; повноваження приватних детективів і обмеження у сфері здійснення цих повноважень; можливості і правила застосування певних спеціальних засобів, а також зброї (вогнепальної, холодної, газової, пневматичної) приватними детективами; гарантії соціального і правового захисту приватних детективів; контроль і нагляд за здійсненням приватної детективної діяльності. У цьому ж або в окремому законі повинні бути визначені норми, які б регулювали діяльність структурних підрозділів суб'єктів господарювання із забезпечення економічної безпеки.

Бібліографічні посилання

1. Пунда О.О. Приватна охоронна та детективна діяльність (перспективи правового регулювання) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://odin-detective.uaprom.net/a15180-privatna-ohoronna-detektivna.html>.
2. О негосударственной (частной) охранной деятельности и негосударственной (частной) сыскной деятельности: Модельный закон, принят постановлением XXI пленарного заседания межпарламентской ассамблеи СНГ от 16 июня 2003 г. № 21-11 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=997_a21&p=1315989046165612.
3. О частной детективной и охранной деятельности в Российской Федерации: Закон РФ от 11 марта 1992 г. № 2487-І. (с изменениями от 21 марта 2002 г., 10 января 2003 г., 6 июня 2005 г.) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.securpress.ru/documents/21.htm>.
4. Про склад робочої групи з розроблення проектів Стратегії забезпечення економічної безпеки України та Національної програми забезпечення економічної безпеки України на період до 2005 р.: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 травня 1998 р. № 345-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=345-98-%F0>.
5. Про службу безпеки суб'єктів господарювання та інших юридичних осіб: Проект Закону № 5738 від 01.07.2004 р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=18588.
6. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19 червня 2003 р. № 964-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=964-15>.
7. Про охоронну діяльність: Проект закону України від 08.09.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=35843.
8. Про приватну детективну (розшукову) діяльність: Проект закону України № 6288 від 12.04.2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?pf3511=37435.
9. Концепція економічної безпеки споживчої кооперації України: Затв. Постановою шостих зборів Ради Укоопспілки дев'ятого скликання від 12.11.2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uazakon.com/documents/date_3c/pg_gnguso.htm.
10. Про постанови Верховного Суду України, прийняті за результатами перегляду судових рішень господарських судів: Лист Вищого господарського суду від 15.03.2011 № 01-06/249 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v_249600-11.
11. Про затвердження Порядку погодження Міністерством юстиції України планів санації та мирових угод: Наказ Мін'юста України від 04.10.2011 № 3117/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1149-11>.
12. Про затвердження Порядку розроблення проектної документації на будівництво об'єктів: Наказ Мінрегіону України від 16.05.2011 № 45 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0651-11>.
13. Про затвердження окремих розділів Правил перевезення вантажів: Наказ Міністерства транспорту України від 21.11.2000 № 644 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0861-00>.
14. Про затвердження Порядку надання Державним комітетом фінансового моніторингу України Міністерству економіки України інформації для підвищення ефективності здійснення нагляду: Наказ Держфінмоніторингу України та Мінекономіки України від 11.08.2010 № 134/996 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0773-10>.

Надійшла до редакції 16.02.2012